

č. 1 tr. z. Poškodený mal síce zamestnanie poštového doručovateľa, tedy zamestnanie, ktoré mohlo jemu a jeho rodine zaistiť existenciu na celý život, a strata tohoto zamestnania bola by preňho závažnou majetkovou škodu. Avšak táto strata nezáležala od obžalovaného, ale od odsúdenia v trestnom alebo v disciplinárnom pokračovaní, ktorého výsledok nebol závislý od obžalovaného. Išlo tedy len o vyhrážanie trestným alebo disciplinárnym oznámením, čo znamenalo síce hrozbu v smysle § 350 tr. z., avšak nie v smysle § 353, č. 1 tr. z. Preto najvyšší súd vyhovel v tomto bode zmätočnej sťažnosti z dôvodu zmätočnosti podľa § 385, č. 1 b) tr. p., zrušil podľa 1. odst. § 33 por. nov. rozsudky súdov nižších stolíc vo výroku o podriadení trestného činu pod ustanovenie § 353, č. 1 tr. z. a túto kvalifikáciu pominul.

Čís. 6060.

Právo novinárskej kritiky není právem, jehož výkon má na mysli § 6, odst. 1 zákona o ochraně cti.

Novinářská kritika podléhá i všeobecným ustanovením zákona o ochraně cti.

Pod ustanovení § 6, odst. 1 cit. zákona spadá i kritika výkonů činitelů veřejného života (úřední činnosti obecního starosty), pokud nevybočuje z mezí věcného posuzování takového výkonu, tedy pokud se zbytečně nedotýká osobní hodnoty a mravní kvality napadeného a pokud se jí neprojevuje postíženému nevážnost nebo opovržení.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1937, Zm II 409/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti soukromého žalobce do rozsudku krajského soudu, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle § 4 zákona č. 124/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky č. 145/1933 Sb. z. a n., pokud čelila proti výroku o vině, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný v osvobozující části a důsledkem toho i ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisících a vrátil věc nalézacímu soudu, aby ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, dbaje při tom pravoplatného odsuzujícího výroku o vině.

Z d ů v o d ů :

Zmateční stížnost soukromého žalobce je důvodná, pokud, čelíc proti osvobozující části rozsudkového výroku o vině, uplatňuje hmotněprávní zmatek podle § 281, č. 9 a) tr. ř.

Pokud byl soukromý žalobce v počátečných větách stíhaného článku obviňován, že jako obecní starosta prý svémocně nařídil, aby místní nezaměstnaní dostávali stravovací lístky jen za vykonání sou-

kromé práce ve prospěch rolníků, shledává nalézací soud v tomto tvrzení právem objektivní skutkovou podstatu přečinu pomluvy podle § 2 zák. o ochr. cti. Jeť tu starostovi vytýkáno, že nezákonně využívá nezaměstnaných ve prospěch soukromníků, že tedy nedbá svých úředních povinností. Jeho postup je doslova označen za něco, »co si snad nedovolil dosud žádný starosta v republice«.

Odsuzující část rozsudkového výroku o vině, vztahující se na první dvě věty článku, o nějž jde, se stala pravoplatnou.

Pokud však článek ke konci tvrdí, že se proto okresní vedení . . . strany obrátilo přímo na ministerstvo sociální péče, »aby toto poučilo pana starostu, který se před nezaměstnanými vyjádřil, že jemu jako starostovi žádný úřad nic nemůže udělat, co je to státní stravovací akce a co je panská robotka«, dospěl nalézací soud ke zprošťujícímu nálezu, poněvadž jde tu prý o ostrou sice, avšak z dovoleného rámce nevybočující novinářskou kritiku.

Rozsudek je s tímto odůvodněním na scestí. Především sluší mu připomenouti, že právo novinářské kritiky není právem, jehož vykonávání má ustanovení § 6, odst. 1 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n. na mysli. Novinářská kritika spočívá jako každá jiná kritika jen na svobodě projevu mínění, jak ji zaručuje § 117 ústavní listiny. Právě toto ustanovení omezuje však uvedenou svobodu na meze v zákoně ustanovené, takže novinářská kritika podléhá i všeobecným ustanovením zákona o ochraně cti. Odpovědnost tisku je naopak ztížena, jak v příčině důkazu omluvitelného omylu plyne z ustanovení § 6, odst. 3 cit. zák.

Práva podle § 6, odst. 1 cit. zák. může se novinář jako každý jiný ovšem dovolávati, pokud jde o posouzení výkonů, jež má uvedené ustanovení na mysli. A tu je připustiti, že pod uvedené ustanovení spadá i kritika výkonů činitelů veřejného života, tudíž i úřední činnosti obecního starosty, pokud ovšem kritika nevybočuje z mezí věcného posuzování příslušného úkonu. Z těchto mezí vybočuje kritika podle ustálené judikatury soudu zrušovacího, pokud se zbytečně dotýká osobní hodnoty a mravních kvalit napadeného a pokud se jí postiženému projevuje nevážnost nebo opovržení (rozh. č. 4489, 4493 Sb. n. s. a j.). K takovému překročení věcných mezí kritiky poukazuje najmě tendence, postihnouti spíše osobu než úkon. Vytýká-li pak závadná zpráva soukromému žalobci, že bylo třeba ho poučiti o rozdíl mezi státní stravovací akcí a »panskou robotou«, že tedy soukromý žalobce zmíněné akce zneužíval k »panské robotě«, při čemž starosta stojí na stanovisku, že mu »žádný úřad nic nemůže udělati«, je na bílé dni, že tu nejde o věcné posouzení jeho veřejné činnosti, nýbrž o osobně zahrocený útok na čest žalobcovu, o snahu, vydati ho v opovržení, nebo při nejmenším snížití ho v obecném mínění.

Z toho, co uvedeno, vysvítá i pro výklad zmíněné části článku, že průměrný čtenář musí v dotčených větách spatřovati dvojí výtku, totiž jednak, že soukromý žalobce prý proti předpisům zneužíval státní stravovací akce k takovému vykořisťování nezaměstnaných, že by to bylo

porovnatí s »panskou robotou«, jednak, že při tom zaujímá autokratické stanovisko a že to před nezaměstnanými jeho nezákonným prý postupem postiženými projevil slovy, že »jemu jako starostovi žádný úřad nic nemůže udělat«.

V obou směrech jde o skutečnosti, jež by byly způsobilé vydati soukromého žalobce v opovržení a snížení ho v obecném mínění, neboť chování, jaké se tu tvrdí, odporovalo by příkře úředním povinnostem starosty.

První výtká jest ostatně jen ostré opakování onoho obvinění, jež jest obsaženo v prvních dvou větách článku a pro něž byl obžalovaný pravoplatně uznán vinným, takže je nedůsledné, dospěl-li nalézací soud tam, kde se tato výtká v zostřené formě (srov. slova »panská robotka«) opakuje, k závěru, že tu jde jen o »novinářskou kritiku z dovoleného rámce nevybočující«.

Ohledně této výtky článku byla by otázka důkazu pravdy a důkazu omluvitelného omylu již vyřešena tím, co nalézací soud v této příčině pravoplatně zjišťuje v rámci prvních dvou vět stíhaného článku.

Naproti tomu neobsahuje rozsudek zjištění, na jejichž podkladě by bylo soudu zrušovacímu lze posouditi otázku, zda se obžalovanému podařil důkaz pravdy, pokud se týče důkaz omluvitelného omylu ohledně druhé výtky, o níž byla nahoře řeč. Rozsudek sice uvádí, že příslušný výrok žalobcův zněl podle svědecké výpovědi starosty (soukromého žalobce) jen v tom smyslu: »Jen si na okresní úřad běž, tam ti dají adresu na ministerstvo sociální péče; já to jako starosta správně vedu a tak mi úřady neublíží.« Leč podle formulace této části rozsudkových důvodů (»výrok zněl podle svědecké výpovědi starosty N.«) nelze spolehlivě poznati, zda rozsudek míní tím jen líčení žalobcovu reprodukovati či znění onoho výroku zjistiti, zvláště když se rozsudek vůbec nezmiňuje o údajích ostatních svědků, pokud byli o dotčeném výroku slyšeni.

Podle toho, co předesláno, je napadený rozsudek ve zprošťující části stížen zmatkem podle § 281, č. 9 a) tr. ř., neboť nalézací soud dospěl jen porušením, pokud se týče nesprávným použitím hmotněprávního zákona k závěru, že dotčená část stíhaného článku nezakládá objektivní skutkovou podstatu přečinu pomluvy podle § 2 zák. o ochraně cti; leč pro nedostatek nezbytných rozsudkových zjištění v naznačeném směru nebylo lze nejvyššímu soudu jako soudu zrušovacímu ihned ve věci samé rozhodnouti a bylo proto ve smyslu § 288, odst. 2, č. 3 tr. ř. uznati právem, jak nahoře uvedeno.

Čís. 6061.

Civilní poměr mezi pachatelem a poškozeným je nerozhodný pro posouzení trestního bezpráví s hlediska § 85 tr. zák.; nezáleží na tom, zda čin zakládá i civilní bezpráví.